

În acest număr

- 1 Editorial
- 2 Biblioteca Națională în 2005
- 3 Biblioteca Europeană Digitală
- 4 Despre "gloria națională" a lui M. Eminescu
- 6 Biblioteca Europeană Digitală
- 7 IFLA 2005 Raportul realizărilor
- 8 Noutăți din lumea bibliotecară

Primul bibliotecar din lume

Ce mai viziune am avut într-una din zilele cele mai zburlite și mai zgribulite ale acestui gerar rusesc. Parcă trecea prin fața blocului unu al Bibliotecii Naționale un munte de om. Ce sugestii să vă dau ca să vi-l puteți imagina și voi? Închipuiți-vă un Constantin Cheianu de trei ori mai înalt decât este. Dar nu era el, e clar ca bună ziua. Se oprește el într-un punct din care putea fi trasă o linie perpendiculară pe fruntea lui Vasile Alecsandri și de acolo începe a număra ferestrele clădirii noastre. Una din ele pare să-l apuce de ochi. Se vede că vreo bibliotecară tocmai privea prin geam. Și din schimbul de priviri al lor se naște deodată o atmosferă ca aceea din nuvelele lui Dostoievski. Ca din "Netocika Nezvanova", de pildă. Oare nu cumva era chiar bibliotecara care a publicat, mai anțărț, în gazeta noastră un articol, o tabletă, în care mărturisea că, atunci cand o apucă tristețea, lucru care i se întâmplă mai cu seamă după ce i se termină puținii bani pe care îi primește, nu-i rămâne decât să privească prin sticlă la viața orașului-muşuroi?

Muntele de om vede, din punctul său de referință, cum în ochii ei încep a se perinda imagini-amintiri cu cele văzute în toate zilele melancolice. Ea nu a mărturisit de

vizavi, în care, la orele de prânz, chindie ș.a., vin, pe rând, pereche, ca într-un pastel de-al lui Alecsandri, sătului flămânziți. Și poate că nici nu a interesat-o vreodată acest plan îndepărtat, căci ea, între cărțile sale, e mai mult suflet decât trup. Mai aproape de ea (de noi) în această compoziție sunt bibliotecarele care trec strada să cumpere de la cele două bătrânele care stau de gardă lângă câte o cratiță, pateuri cu brânză, varză, cartofi. Dincoace de stradă, ochiul ei filmează adesea mersul ortografic al "Boieroaicei Morozova" (după alții, doamna "Judecata-de-Apoi") care a scris că bibliotecarii ar fi niște indivizi de calitate inferioară, incapabili să perceapă "subțirimea" gândurilor ei. Astăzi iambul ei mergător s-a împiedicat totuși o dată. Se vede că e om și dânsa. Întâmplarea aceasta a surprins-o și omul cel măroi a privit la ea de sus în jos, apoi și-a trimis din nou privirea spre fereastra aceea de la etajul doi, ca să vadă în ochii de dincolo de sticlă cum deodată trece-o cugetare desculță, un gând despre Dumnezeu. Tăcerea grăitoare a ei e mult mai aproape de adevăr decât retoricele suliți ale doamnei trecătoare pe trotuar în drum spre Casa Presei. În sens opus, trec, pe picior larg, stăpâni pe situație, un demnitar și un capitalist chișinăuieni.

În urma lor merge cu pas analitic un om de știință moldovenească. Parcă ar semăna nu știu cum, în profil, cu egiptologul francez de Rouget, cel care, în timpul săpăturilor arheologice de pe platoul din Gizah, a descoperit mormântul primului cunoscut până acum bibliotecar din lume. Muntele de om trece cu privirea la geamul meu și simt cum nu doar îmi ghicește gândul, ci se și conectează la fluxul memoriei mele, ca și cum am fi două computere în rețea. Ne amintim că acel prim bibliotecar se numea Șepsecafankh. Era un demnitar din timpul celei de a patra dinastii de faraoni și era, cum glăsuiește inscripția de pe mormânt, "șeful casei cu scrieri". Bibliologul neamț F. Milkau (în impunătorul său tratat "Geschichte der bibliotheken im alten Orient", apărută la Leipzig în 1935) a făcut o încercare de a stabili anii de viață ai celui bibliotecar. Ar reieși că Șepsecafankh s-a născut cam prin anul 2894 înainte de Hristos. Adică, în acest an s-ar împlini 4900 ani de la nașterea lui. Arheologul și bibliologul Nguin Hini a ajuns și el în evaluările sale aproape de această dată. Bibliotecara de la etajul doi prinde și ea subiectul privirilor noastre și se întristează la gândul că prea puține lucruri știm despre acest prim bibliotecar. Dar oare peste alți 4900 ani despre noi, bibliotecarii din această clădire, ferestrele căreia le numără gigantul cu privirea perpendiculară pe fruntea lui Vasile Alecsandri, se vor ști mai multe?

Totuși, știm câteva detalii interesante. Că în acele vremuri pregătirea unui bibliotecar începea de la vârsta de cinci ani și dura o perioadă îndelungată, pentru că el trebuia să devină cărturarul prim al comunității. Că datorită activităților prestate de el, știința scrierii și a citirii avea o răspândire cvasi-generală. Că el era un om văzut, cinstit de faraon și de cetățeni, că i se atribuia una din cele mai înalte dregătorii din stat...

Ce bine e că primul bibliotecar din lume nu a rămas necunoscut, ne gândim tustrei. Există totuși dincolo de vreme, acolo sus, o răsplată, se face o dreptate și cine ajunge cu înțelegerea la această înălțime, izbândește cu sufletul. Deși, nu ar fi deloc rău dacă prima bibliotecară pe care a observat-o stând la fereastră omul cel mare ar avea ce-i trebuie pentru viață măcar a nu știu câta parte din ce avea primul bibliotecar din lume, mă gândesc eu. Muntele de om însă se deconectează, căci îl sustrage mersul ortografic al "Boieroaicei Morozova" (după alții, doamna "Judecata-de-Apoi") în viziunea căreia bibliotecarii ar fi niște indivizi de calitate inferioară incapabili să perceapă "subțirimea" gândurilor ei. Ea face cale întoarsă de la Casa Presei. Iar bibliotecara tristă, senină și înțeleaptă care o privește e cu două etaje mai sus ca dânsa. Și scârțâie în orașul-muşuroi gerul rusesc.

Iar omul înalt care părea că seamănă cu Cheianu, mi s-a năzărit pe-o clipă că ar fi chiar el. Printr-o clipocire însă el se transformă fulminant într-un text. Păi da, Costică a scris un articol despre ziua înmormântării lui Vâsoțki, povestind nu despre bardul rus, ci despre peripețiile ce le-a avut în acea zi, aflându-se cu un grup de turiști la Moscova, fără să știe despre decesul poetului. Se vede că subconștientul meu a vrut ca mâna mea să scrie despre primul bibliotecar din lume narând numai despre vederile primei bibliotecare așezată la fereastră. Dar cugetarea ce-a trecut deodată a ei, transcendentă, mi-a schimbat concepția. Îmi rămâne totuși speranța că peste următorii 4900 ani voi scrie un articol în care această idee compozițională îmi va reuși mai bine. Până atunci, să ne vedem sănătoși.

Alexe Rău

Biblioteca Națională în 2005

Pentru BNRM, anul 2005 a fost un an marcat de realizări importante în câteva direcții de activitate:

Dezvoltarea serviciilor și facilităților pentru utilizatori:

* Relansarea paginii Web într-o variantă îmbunătățită și asigurarea accesului de la distanță la bazele de date ale Bibliotecii;

* Înființarea serviciilor de referințe "Întreabă bibliotecarul", "FAQ";

* Organizarea simpo-zioanelor științifice: "Anul bibliologic 2004", "Valori bibliofile", "Paul Mihail", conferinței tinerilor bibliotecari, polipticului "Basarabeni în lume" ș.a.;

* Organizarea a 51 de acțiuni culturale, printre care: Ateneul "Moldova", Salonul Literar "Miorița", Salonul muzical, Cafeneaua filozofică ș.a.;

* Editarea unui șir de bibliografii, ediții periodice de specialitate, publicații de sinteză, cataloage ale expozițiilor, ediții promoționale; crearea unui șir de publicații în format electronic ("Buletin bibliologic", "Magazin bibliologic", "Cultura în Moldova");

* Extinderea numărului de calculatoare puse la dispoziția cititorilor pentru a facilita accesul acestora la bazele de date ale BNRM.

Asigurarea salvagădării patrimoniului imprimat:

* Numerizarea documen-telor patrimoniale (cca 2 mii pag.);

* Depistarea și descrierea a peste o mie de titluri noi de carte pentru Programul Național "Memoria Moldovei";

* Pregătirea pentru editare a catalogului general "Cartea Moldovei"

(continuare în pag. 6)

Biblioteca Europeană Digitală

Câteva evenimente care s-au produs, sau care urmează să se producă, ne oferă un tablou mai clar și mai bogat al Proiectului Biblioteca Europeană Digitală.

În primul rând, Comisia Uniunii Europene așteaptă până la 20 ianuarie răspunsuri la consultările inițiate online.

La 5 decembrie 2005, Comitetul Executiv CENL s-a întrunit pentru a schița o poziție comună. În acest scop, președintele CENL a solicitat bibliotecilor naționale să trimită propuneri pentru Consiliul European al Miniștrilor Culturii, care a avut loc la 14 noiembrie și care a susținut în unanimitate Proiectul Biblioteca Europeană Digitală.

Pe deasupra, unele anunțuri despre cooperarea în domeniul numerizării, cum ar fi acordul BL–Microsoft sau parteneriatul Biblioteca Congresului–Google în Proiectul Biblioteca Digitală Mondială, arată că trebuie să ne mișcăm înainte pe o cale determinată de mai multe aspecte tehnice, științifice, legale și politice.

Toate aceste evenimente mă determină să vă informez despre acțiunile întreprinse de BNF în legătură cu acest proiect.

Mă voi opri separat la întrebările tehnice, problemele științifice referitoare la conținuturi și răspunsurile la fondul chestiunii online.

Aceasta doar pentru a contura pozițiile comune, pe care sper să le îmbogățim cu remarcile, criticile și propunerile dumneavoastră generate de entuziasm și imaginație.

1) La nivel tehnic, în corespundere cu dorința noastră, guvernarea franceză a încurajat BNF, la 17 octombrie 2005, să realizeze într-un timp scurt un test privind numerizarea masivă a documentelor tipărite. În timpul apropiat, noi vom lansa invitația de participare la un concurs pentru selectarea unui consultant a cărui sarcină va fi să identifice, în numele nostru, din ofertele mai multor firme, una care va demonstra clar:

- posibilitatea unei creșteri rapide a bibliotecii digitale spre un volum estimat între 800 000 și 1 500 000 unități într-o perioadă de timp de 5 -10 ani;

- sarcina anuală va consta în selectarea documentelor imprimate pasibile de numerizare și în estimarea cheltuielilor necesare;

Providerul de servicii va trebui să ofere, folosind un eșantion de 100 000 pagini (aproximativ 350 cărți) în

corespundere cu tehnologiile curente disponibile:

- estimarea capacităților anuale de producție;

- recomandări privind organizarea proceselor în întregime (numerizarea, indexarea automată, transportul datelor), dacă este posibil, diferențiat pentru fiecare tip de documente;
- estimarea cheltuielilor necesare.

În baza presupunerii că 80% de documente reprezintă documentele non-copyright și 20% sunt cele ale căror drepturi vor trebui negociate, eșantionul de 100 000 pagini reprezintă proporția preconizată pentru conținutul viitor al Bibliotecii Digitale Europene. Astfel, eșantionul include:

- 30% documente publicate până la 1830, reprezentând 30000 pagini (5% în format A3; 10% în - 4B° ori A4; 15% în -12B° ori în - 8B°);

- 50% de documente publicate între 1830 și 1950, reprezentând 50 000 pagini (5% în A3; 15% în A4; 30% în - 12B° ori - 8B°);

- 20% de documente publicate după 1950, care constituie 20000 pagini

Procesul de scanare gândit pentru test presupune:

- rezoluție minimă 300 DPI;
- nivelul **bi** de cifrare pentru paginile alb-negru;

- 8 bits/pixel pentru cifrarea semitonurilor și RGB 24 bits pentru cele colorate (maximum 1%);

- transportarea datelor în TIFF necomprimat, cu excepția imaginilor alb-negru comprimate în grupul IUT 4;

Procesele de recunoaștere și structurare a textelor sunt:

- transcriere în format ISO 8859-1
- segmentarea fizică a paginii care permite ca textul creat OCR să corespundă imaginii cu nivele de segmentare (cuvânt, rând, paragraf);
- structurarea textului în corespundere cu XML „ALTO”.

Aproximativ în luna mai, BNF va informa despre rezultatele testului.

2) Părerile organelor de decizie franceze despre problemele științifice și de repertoriu conduc spre următoarea abordare: Biblioteca Digitală Europeană trebuie să aibă, în ochii utilizatorilor și a opiniei publice, imaginea puternică a unei resurse evidente. Consolidarea și federalizarea programelor existente, în special a celor axate pe numerizarea ziarelor, deja influențează activitatea de perspectivă, permițând realizarea unui volum important de lucrări și definitivarea

priorităților. Dar aceasta nu este suficient.

Patru subiecte unificate ies la iveală când se vorbește de ceea ce constituie identitatea europeană. Aceste subiecte ajută la definirea corpusului (repertoriului de documente) care poate fi pus online imediat sau în scurt timp. Ele sunt precumpănitoare în inițiativele multor țări europene.

Evoluția gândirii:

- ideile: operele principale ale filozofilor, eseistilor, gânditorilor de orice speță;

- contribuția științei și tehnologiilor: mecanismele principale de diseminare a lor printre indivizi și instituții;

Identitățile naționale/identitatea europeană: moștenirea culturală:

- limbile: dicționarele;
- mișcarea literară (creația literară în toată diversitatea ei de-a lungul secolelor; o selecție a secolului XX reieșind din această abordare);

- moștenirea artistică europeană (de exemplu, cei mai mari muzicieni) și contribuția creației artistice la rezolvarea dezbaterilor despre identitate (de exemplu convergențele avangardiștilor din Europa în secolul XX).

Textele traduse cel mai frecvent în diferite limbi europene trebuie să fie privilegiate, acest criteriu reflectă vădit impactul unui gând, a unei lucrări dincolo de hotarele naționale.

Apariția și dezvoltarea democrațiilor și bibliotecile publice:

Surse pentru dezbateri publice:

- interpretarea politică: constituții, discursuri politice, sursele legale principale;

- expansiunea opiniei publice: treceri în revistă și ziare cotidiene, specializate în analize și comentarii;

- surse cu dezbateri economice și sociale: de la statistici la reviste sociale și științifice, inclusiv lucrări fundamentale de economie (Smith, Ricardo, Marx, Say, Keynes) și sociologie.

Spațiul european:

- istorii naționale și relații internaționale: istoricii principali și sursele istorice principale (cum ar fi tratatul de la Verdun);

- crearea spațiului european în tripla dimensiune (continental, național și regional) după cum se vede din colecțiile de mape și atlase.

J.N. Jeanneney, președintele Bibliotecii Naționale a Franței

Despre „gloria națională” a lui Mihai Eminescu

La 17 ianuarie 2006, autorul acestui articol a moderat la Biblioteca Națională din Chișinău un mic simpozion consacrat aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Benjamin Franklin. Marele inventator, om politic și diplomat, scriitor și pictor, bibliotecar și tipograf, gazetar și călător, părintele spiritual al Statelor Unite ale Americii este sărbătorit cu fast în SUA în aceste zile. Și nu doar în Boston, unde s-a născut, sau la Philadelphia, unde a activat mai mult. Și nu doar în SUA. Ci și în Marea Britanie, Franța, Olanda... Chiar și la Chișinău. Dar cum este sărbătorit? Benjamin Franklin, născut pe 17 ianuarie 1706 într-o familie cu 17 copii (sic!), mort pe 17 aprilie 1790, este sărbătorit drept „glorie națională” a SUA. Drept unul din cei mai mari oameni pe care i-a avut umanitatea. La moartea lui, în Academia Franceză se vorbea de Franklin ca de un Solon al timpului în care a trăit. Probabil, atunci, mai mult pentru meritele de a fi dăruit Franței speranța că ar putea obține înapoi Canada. Dar întrebarea pe care am pus-o de capo la simpozionul închinat acestui om uriaș al lumii, a fost cea care viza ziua de 15 ianuarie 2006, când, mai mult la Chișinău, Mihai Eminescu a fost omagiat ca poet național. Manifestările au început la orele 10.00 la bustul lui Eminescu de pe Aleea Clasicilor din Chișinău, apoi au continuat în mai multe biblioteci, teatre, licee, case de cultură și practic peste tot unde s-au adunat câțiva oameni de cultură. S-au citit multe poezii. S-a vorbit foarte puțin de omul politic Eminescu. Sau despre filosoful Eminescu. Sau despre lingvistul Eminescu. Sau despre antropologul Eminescu. S-au citit și s-au cântat poezii. Mai ales de dragoste, după vremea în care trăiește Basarabia și la 15 ianuarie 2006. Poate nu e mult. Dar pentru Basarabia este imens de mult. Fiindcă Eminescu nu este doar poetul național al tuturor românilor, ci și lumina de la capătul tunelului. Și nu doar în Basarabia. Ci peste tot unde există om în Globalizare. Ba chiar și mai departe. Mult mai departe. Peste tot unde există om în ființare. Or, în aceeași zi de 15 ianuarie 2006, seara, la televiziunea publică de la București, dublat și pe canalul televiziunii publice internaționale, un realizator de programe culturale, superficial și zămbăreț, și doi invitați, o domniță, profesoară de literatură română, și un profesor bătrân de istorie, îl desființau pe... Mihai Eminescu. În primul rând ca poet național. Și apoi ca mare poet român. Dacă e să ne luăm după acei vorbitori, este o rușine a culturii române să declare că Eminescu este „poet național”. Această sintagmă este, adică, o demonstrație a faptului că România este o țară incultă, o cultură primitivă a Europei. Să ne închipuim, spuneau vorbitorii, că Franța îl declară pe cutare poet național? Ar fi o rușine a Franței... Spuneau asta amintind ironic

despre faptul că, de fapt, Victor Hugo a fost declarat poet național al Franței, fiindcă, vorba unui contemporan, nici nu se putea altfel. Profesorul de istorie chiar se lăuda că în tinerețe și el l-a considerat pe Eminescu poet național, dar acum treaba asta nu mai merge, fiindcă lui îi place, de pildă, Arghezi. Uitase să spună că și Arghezi, și Blaga, și Bacovia, și Ion Barbu, și Nichita Stănescu îl considerau pe Eminescu „poet național”. Și chiar om deplin al culturii europene, așa cum a spus despre Eminescu, trebuie să spunem și asta, marele Noica, alt om deplin, în sensul puțințelor omenești, al culturii europene. Ca și Eliade, Cioran, Ionescu, Lupașcu, Coandă (lista, spre bucuria noastră, este foarte mare). De fapt, aprigii distrugători de la postul public al lui Eminescu ar fi trebuit să aibă, cel puțin pe 15 ianuarie, un comportament științific european și să arate mai întâi că problema „oamenilor mari” a unor orașe, state și națiuni a luat naștere în antichitatea cea mai timpurie și a constituit prilej de mare rivalitate dintre acele orașe, state și chiar națiuni. Să ne amintim numai de Homer, jinduit practic de toate statele grecilor... Cum e să-i spui unui grec, dar și oricărui alt cetățean al lumii, că Homer nu este ce este? Adică gloria națională a grecilor și cea universală a oamenilor. Dar cum e să nu le dai rușilor dreptul de a-l numi pe Pușkin poet național? Sau cum ar fi să mergi în Ucraina și să le spui ucrainenilor că a venit timpul să-și scoată din minte faptul că Taras Șevcenko este poetul lor național? Dar cum îi este georgianului fără Șota Rustaveli, finlandezului fără „Calevala”, englezului fără cele 150 de sonete ale lui Shakespeare, spaniolului fără Cervantes, italianului fără Dante?

Or, ridicarea cuiva în rang de mare personalitate politică, științifică, militară, culturală (după merite) a unei națiuni face

parte din strategia de securitate națională încă a primelor state care s-au format pe Pământ. Ba și mai înainte a statelor, strămoșul bun, oamenii bătrâni și buni, cu brazdă pe cap, cum mai spune încă poporul român, eroii civilizatori, apărătorii comunităților, feți-frumoșii și năzdrăvanii erau cinstiți și glorificați multe secole, uneori multe milenii după dispariția lor fizică. Eroul, fie el militar sau civilizator, este un adevărat arhetip al oamenilor. Fără el nici nu poate fi închipuită o comunitate omenească puternică, prosperă, organizată. Eroul este nucleul, este farul, este puterea comunității. Toți copilașii unui stat puternic se joacă de-a eroii aceluia stat. Fără erou, fie și sub forma celor jucați în film de un Silvester Stalone, orice comunitate modernă este imposibilă. Toate statele, absolut toate statele lumii, în numele securității lor naționale, creează și propagă cu insistență suite întregi de mituri și mitologii cu eroi naționali, pentru a nu se destrăma liantul care unește un grup politic sau etnic. Această tehnologie de mobilizare a cetățenilor prin „gloria națională” este folosită cu mare succes mai ales în epoca modernă cu filmul, radioul, ziarele și revistele, emisiunile televizate și Internetul. Nu mai dăm pilde, că sunt cu nemiluita. De ce atunci noi, românii, nu trebuie să avem eroi naționali, poeți naționali, glorie naționale, atunci când toate popoarele și statele lumii le au? Și le pun monumente. Și le construiesc muzee? Și denumesc cu numele lor orașe și străzi în acele orașe. Și universități, și biblioteci, și mari centre culturale sau industriale?

Și dacă Benjamin Franklin (vorbim de el fiindcă, repetăm, pe 17 ianuarie s-au împlinit 300 de ani de la nașterea lui) este „gloria națională” a SUA (pentru descoperirea paratrăsnetului, sobei, timbrului poștal, a arhitecturii pragmatice a corăbiilor, a primelor biblioteci publice, dar și pentru că a fost unul din autorii Declarației de Independență și a Constituției SUA), de ce și Mihai Eminescu nu ar fi „gloria națională” a tuturor românilor pentru uriașele merite pe care le are în dezvoltarea rostului ființării omenești? Răspunsul la întrebare este simplu. Fiindcă clasa politică și culturală a românilor încă nu le-a arătat românilor nici a milioana parte din meritele lui Mihai Eminescu, merite care pot fi și „glorie națională” a României, dar și a întregii lumi. Îndrăznim să punem acest accent al „întregii lumi”, fiindcă putem arăta chiar aici măcar unele din meritele universale ale poetului nostru național. Dincolo de cel poetic (fiindcă, adică, Eminescu nu e traductibil), după opinia noastră, cel mai important este cel științific. Eminescu este primul om care a vorbit (în „Andrei Mureșanu”) despre „... unde de timp ce viitoru-duce, spre-a le mâna-n trecut” și „puterea care toarce al vremii fir”. Nu este greu să punem în formula ce leagă

amplitudinea undei de frecvență ei, și, astfel, de energia și puterea ei, ca să înțelegem cât de tare i-ar fi trebuit lui Einstein acest mic amănunt descris într-un poem din... 1869. Dar tot pe atunci Eminescu poetiza genial și despre viteza finită a luminii — „mii de ani i-au trebuit, luminii să ne-ajungă”. Făcea asta mult înaintea lui Einstein. Ba chiar Eminescu ajunsese mult mai departe decât ar fi putut ajunge oricare om de știință, în bifurcarea la care nu a ajuns nici Einstein (fiindcă s-a încălcat în teoria generală a câmpului). Eminescu vorbește în „Luceafărul” despre starea neîntreruptă de fulger prin care Hyperion ajunge acolo unde nu-i hotar, nici ochi spre a cunoaște, adică acolo unde nici nu poate fi vorba de vreo formulă sau lege, de tot ce este, dar fără timp, dincolo de $E=mc^2$, de principiul lui Pauli sau nedeterminarea lui Heisenberg. Eroul nemuritor al lui Eminescu, liber de temporalitate, dar neliber de iubire, zboară purtat de dor „pân' pierе totul, totul” spre misticul ce-l soarbe „asemene uitării celei oarbe”, acolo unde „vremea-ncearcă în zadar din goluri a se naște”. Mai poate civilizația actuală a omului, încălțată și în bombe atomice, și în Globalizare, și în amoralitate (mai ales în amoralitățile propagate prin mass-media și Internet) să nu țină cont de partea mistică a ființării sale? Nu, fiindcă prea mulți oameni se duc benevol în nemurire aducând suferințe groaznice celor care rămân să trăiască aici (vezi pilda Irakului sau a Beslanului).

S-a spus că în „Scrisoarea I” sau în „Luceafărul” Eminescu a versificat idei din Rg-Veda și Upanișade. Da, pe unele le-a versificat. Dar altele sunt revelații științifice pure. Multe din ele zac încă nevalorificate în rime și picioare de vers și sunt absolut originale. Și absolut trebuincioase ființării omenești la hotarul dintre bomba atomică, Globalizare și nelămurite cataclisme morale și naturale.

Dar relația dintre nemuritorii care-și doresc viață temporară și muritorii ce jinduiesc, uneori cu atâta crimă, nemurirea? Mai mult, Eminescu vorbește la zi, și mai ales pentru ziua de azi, despre echilibrul mistic al ființării (așa de parcă l-ar fi citit pe Pseudo Dionisie Areopagitul), despre relația dintre creat și necreat, dintre a fi și a nu fi, dintre lumea fizică și cea spirituală, despre necesitatea imperioasă a păstrării echilibrului dintre lumi și nelumi. Mai mult, Eminescu pune divinitatea în echilibrul ființării și punerea aceasta nu e simplă nici pentru teologi, nici pentru moralști, nici pentru oamenii de știință (de cei politici nu mai vorbim, fiindcă, iată, George W. Bush se roagă în biserică în fiecare an de 11 septembrie). Dar postulatele lui lingvistice? De pildă, cele din „Se bate miezul nopții”. Ce înseamnă neclintita limbă care menține în neschimbare cumpăna gândirii? Ce înseamnă faptul că putem auzi „cum iarba crește”, fără foile unse ale cărților, fără colbul școlii, doar cu experiența unică a vieții? Dar „Memento mori” sau panorama deșărtăciunilor? Eminescu vorbește în acest poem, genial sub toate aspectele

(„Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur...”), adânc și competent, bazat pe evenimente istorice și științifice concrete, despre nașterea, mărirea și căderea civilizațiilor mult mai larg decât permite segmentul creșterii și descreșterii unui imperiu (cum a scris Cantemir despre Imperiul Otoman sau Miron Costin despre viața lumii). Finalul acestui uriaș monument al gândirii contemporane, cu tot pesimismul său înfiorător, este, în același timp, un mesaj nemaipomenit de curajos de la limitele de ființare ale omului. Se poate spune: au transmis și alți poeți epistole cutremurătoare de acolo. Da, dar meritul lui Eminescu este că nu a pierdut omul cu dorurile lui, cu patimile lui, cu neșaful lui de afirmare (inclusiv prin scrierea emoțiilor și patimilor în piatra piramidelor). Faraonul lui nu este eroul lui Dante, pornit științific în căutarea unei Beatrice iluzorii, el iubește cu pasiune vie, erotismul lui este vulcanic și anume el stă la baza deciziei de a părăsi această lume... Și magul călător prin stele nu se poate lăsa de pasiunile și patimile sale pământenești. Iar în „Dumnezeu și om”, înaintea lui Nietzsche, el pune întrebări cutremurătoare nu doar modelelor ontologice românești. Ci întregii comunități omenești. Pune întrebări la care, volens-nolens, a venit timpul să răspundem măcar parțial. Cu toții. Și albi, și negri, și galbeni, și roșii. Dacă nu vrem să se lichideze toată omenirea prin explozia atomică sau biologică a unui oarecare posedat de nemurire proprie? Unde să găsim răspunsul la întrebarea fundamentală cu privire la sensul vieții? În tavernă? În Parlament? Într-un articol de ziar sau la o emisiune neroadă, cu fete goale (într-o țară creștină), a televiziunii? Orologiile bat, spune Eminescu, bat necruțător, „dar nimeni mai nu le ascultă”. Și această cercetare poetică a marelui poet român ar trebui învățată de către toți cei care încearcă să se manifeste public în piramida lumii. Fiindcă nici o civilizație sau cultură de pe acest pământ nu poate fi veșnică. Și nu se poate bălăci veșnic într-un hambar de... stele și comedii.

Este imposibil într-un mic articol să arăți toate meritele științifice de rang mondial ale poetului român Mihai Eminescu. Că nu sunt cunoscute la New York sau Paris a cui o fi vina? A francezilor? În „Arta guvernării”, planul pe puncte al unei guvernări civilizate, Eminescu arată că o elită politică este obligată să țină cont și de tradițiile culturale ale gintei pe care o conduce, și de starea de acum a lumii, să

armonizeze hărțile culturale și tehnologice (de care a vorbit și Braudel, dar în a doua jumătate a secolului XX) pentru a o menține pe linia de plutire a lumii? Dar formidabilele drumuri economice pe care le deschide în „Economia națională”? Dar necesitatea imperioasă a unei clase politice morale din „Mizeria vieții noastre publice”? Dar învățămintele din „Bălcescu și urmașii săi”? Nu cumva americanii sunt cei mai mari și cei mai puternici fiindcă au ținut și țin cont de învățămintele lui Benjamin Franklin? Iar marea majoritate a oamenilor politici români nici nu deschide articolul despre Bălcescu în care Eminescu pune, ca și Franklin de altfel, accentul pe dreptul egal al tuturor oamenilor la fericire și la prosperitate? Dar „Avatarii faraonului Tla”? De ce nu am face un congres la care să invităm măcar pe unii din cei mai mari antropologi ai lumii și să le arătăm ecuația dintre piramida egipteană și piramidele politice, economice, sociale, culturale, religioase ale lumii așa cum a rezolvat-o Eminescu? Dar studiul despre Basarabia, în care Eminescu demonstrează că Basarabia nu este doar cel mai puternic scut al României, ci unul din cele mai puternice scuturi ale întregii civilizații europene? Dar mitologicele pe care le-ar invidia și Claude Levi-Strauss? Dar „anii ce trec ca lungi nori pe șesuri”? Dar zilele de aur ale scripturilor române (dintre care unele, ca cele ale lui Neagoie Basarab, sunt nestemate culturale ale întregii lumi)? Dar „Rugăciunea unui dac”? Dar „vreme trece, vreme vine”? Dar cine a mai întrecut poetic, măcar în România, genele ostenite ale celui care suflă seara în lumânare? Sau, poate, nu se mai fac cariere prin protecție de fuste? Poate în sfatul țării nu se adună să se admire cei care se bat cu pumnul în piept, chiar acum, în cabinetul procurorului, că viața lor este curată ca cristalul și că, da! avem cea mai coruptă clasă politică din Europa, dar nu avem corupți?

„Ce mi-i vremea, când de veacuri stele-mi scânteie pe lacuri...” Ne-nțeles rămâne gândul ce străbate cânturile. În aceste condiții nu e păcat, oare, să se lepede clipa cea repede, ce ni s-a dat? Nu e păcat că Dumnezeu a dat prin poporul român una din cele mai mari glorie ale lumii și că poporul acesta nu are o clasă politică și intelectuală care să valorifice această glorie? Nu e păcat că în plină expansiune a culturilor acestei lumi prin marile lor personalități, la Televiziunea publică a românilor se desființează poetul, publicistul, filosoful, omul de știință, omul politic, dar și omul Mihai Eminescu, cel care nu a pretins în viața lui altă glorie decât a-și sluji „sărăcia și nevoile, și neamul”? Cu această ultimă întrebare autorul acestui articol pune încă o dată în valoare uriașa „glorie națională” a lui Benjamin Franklin, dar și dreptul la „glorie națională și universală” a lui Mihai Eminescu, drept fără de care mai ales poporul român nu are nici identitate, nici devenire.

Andrei Vartic

BENJAMIN FRANKLIN

Rezoluția Conferinței Bibliotecilor Naționale Europene privind numerizarea Moștenirii Culturale Europene

Luxemburg, 2005

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL) susține că bibliotecile digitale și numerizarea moștenirii culturale și științifice facilitează accesul global la informație și sprijină instruirea pe tot parcursul vieții, cercetarea, educarea, precum și organizarea timpului liber. Prin urmare, CENL susține cu toată convingerea concepția cooperării bibliotecilor naționale europene și a altor instituții majore de cultură în vederea digitizării.

CENL sprijină în întregime Principiile Lund, care scot în relief valoarea și importanța numerizării moștenirii culturale și științifice a Europei. CENL consideră că diversitatea culturală și multilingvistică este valoarea de bază a culturii europene. Pentru conștientizarea valorii diversității culturale și lingvistice este necesar ca bogatele colecții din bibliotecile naționale europene și din alte instituții majore de cultură să fie vizibile în Internet, aceasta fiind prima cale de acces la informațiile despre trecut, prezent și viitor.

Prin crearea Bibliotecii Europene, CENL oferă platforma model și rețeaua organizațională pentru cooperarea bibliotecilor naționale, pentru coordonarea inițiativelor naționale la nivel european și pentru excluderea paralelismului în activitate.

CENL s-a angajat în dezvoltarea rețelei activităților digitale,

precum și în promovarea și schimbul de experiență privind prezervarea pe termen lung a lucrărilor digitale și a celor numerizate. Biblioteca Europeană este un punct ideal de accesare a materialelor numerizate de bibliotecile naționale și de instituțiile majore de cultură din Europa.

CENL se va angaja activ la realizarea propunerilor Societății Informaționale și va deveni un actor-cheie în orice inițiativă la acest subiect. CENL v-a căuta și mai departe fonduri și parteneriate pentru a-și atinge scopurile. Dând o importanță crescândă parteneriatelor publice/private în activitatea de numerizare a colecțiilor bibliotecilor, CENL va căuta să stabilească un set comun de condiții pentru negocierea sprijinului bibliotecilor în scopul balansării necesităților sectorului privat cu responsabilitățile bibliotecilor de bun public. CENL se va asigura că necesitățile proprietarilor de drepturi sunt respectate în oricare aranjament nou.

** Adoptat la întrunirea anuală a CENL, Luxemburg, Septembrie 30, 2005*

** Aprobat de Biroul CENL, Decembrie 2005*

** Aprobat de Comitetul Executiv CENL, Decembrie 2005*

Biblioteca Națională în 2005

Acceptarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în calitate de membru cu drepturi depline a Fundației Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL).

Demararea procesului de implementare a modului "Circulație" al programului TINLIB:

* Barcodarea publicațiilor introduse în baza de date (121 mii);

* Retroconversia colecției în limba română nereflectată în catalogul on-line al Bibliotecii (28 mii înreg.);

* Demararea procesului de înregistrare a cititorilor în mod automatizat.

Derularea lucrărilor de reparație a blocurilor nr.1 și nr.2 (Guvernul a alocat Bibliotecii în acest scop 3 mln lei).

La capitolul realizări putem menționa, de asemenea, creșterea substanțială a numărului de vizite și a documentelor împrumutate, a numărului expozițiilor și activităților, precum și a înregistrărilor în baza de date.

În 2005, BNRM s-a confruntat cu aceleași probleme dificile ce au un impact negativ asupra dezvoltării Bibliotecii: finanțarea insuficientă, salarii mici, criza de cadre calificate, deficitul de spații de amplasament, învechirea și insuficiența calculatoarelor etc. Soluționarea acestor probleme constituie unul din imperatiile programului de activitate pentru anul 2006.

Anul 2005 a fost pentru IFLA unul agitat, dar și productiv. Dominat fiind de Summitul Mondial privind Societatea Informațională (WSIS-www.itu.int), el s-a încununat de succes în ceea ce privește activitatea profesională, serviciile pentru membri, dirijarea și administrarea Federației etc.

Acești trei "piloni" strategici: Societatea, Profesia, Membrii, aleși de Biroul Executiv în decembrie 2004, oferă un cadru puternic pentru prezentarea și reconsiderarea activităților și priorităților IFLA. Elementele principale - societatea, profesia, membrii - identifică domeniile de activitate IFLA pentru bibliotecile și serviciile informaționale din întreaga lume și sunt susținute de IFLANET, Cartierul General IFLA, Biroul Executiv și oficiile activităților de bază. A fost propusă o serie de inițiative în scopul consolidării funcționării și definirii priorităților IFLA, incluzând prezentarea bugetului în conformitate cu cei trei "piloni" și inițierea planului strategic care va fi prezentat de către Biroul Executiv la întrunirea din martie.

Unele idei ale Grupului de lucru vor fi puse în discuție la începutul anului 2006. Rezultatele discuțiilor ar putea conduce la efectuarea unor schimbări în Statut.

"Pilonul" *societate* recunoaște rolul vital al bibliotecilor și serviciilor de informare în prosperarea națiunilor, organizațiilor, comunităților.

Activitatea de susținere a Summitului Mondial privind Societatea Informațională, pe parcursul a patru ani de la întrunirea de la Geneva până la cea din Tunisia din noiembrie 2005, a scos în relief importanța bibliotecilor în crearea societății informaționale pentru toți (un raport va apărea în scurt timp în IFLANET). Acum trebuie să sensibilizăm guvernele în vederea respectării promisiunilor făcute la Summitul Mondial privind Societatea Informațională.

Succesele noastre în acest proces, incluzând conferința de mare importanță de la Biblioteca Alexandrina, Egipt, rezultă în activi-

tățile de coordonare efectuate de colegii din asociațiile naționale, inclusiv de acei care au făcut parte din delegațiile țărilor respective la Summit.

A fost o demonstrație a puterii și importanței *membrilor* ("pilonul" numărul doi) - care s-a accentuat anul acesta prin implementarea serviciilor contra plată în asociațiile naționale și prin introducerea unei noi categorii: „alte asociații”.

Pentru a încuraja reîntinerirea profesiei și a IFLA-ei, întrunirea Biroului Executiv din decembrie a confirmat continuitatea categoriei "studenți". Angajamentul IFLA în sfera problemelor sociale a fost demonstrat prin activitatea sistematică, prin investigațiile și decla-

Raport asupra realizărilor IFLA în 2005

rațiile despre situația drepturilor umane în Tunisia (una din gazdele Summitului Mondial privind Societatea Informațională).

Activitatea de bază reflectă interesul profesional în ceea ce privește societatea, abordarea multor probleme care afectează funcționarea bibliotecilor și a serviciilor informaționale din întreaga lume.

Suplimentar, IFLA a reacționat la teribilul Tsunami care a lovit câteva națiuni de pe Coasta Oceanului Indian cu 12 luni în urmă și la alte dezastre din diverse regiuni.

IFLA a atenționat asupra importanței bibliotecilor și serviciilor de informare, oferind sprijin colegilor aflați în dificultate și dezvoltând parteneriate cu asociațiile naționale de bibliotecari. Parteneriatele ne vor ajuta să acordăm sprijin celor ce vor

suferi în viitor, dar și să activăm în vederea preîntâmpinării dezastrelor.

Prin aceste inițiative vom ajuta să construim și să reconstruim, atunci când va fi nevoie, puternice structuri profesionale, pe care să se sprijine "pilonul" *profesia*. Activitățile pro-fesionale ale acestui an au inclus Congresul Mondial "Biblioteca și Informația", care a avut loc în Oslo, Norvegia; programele secțiunilor, diviziunilor IFLA; trei întruniri foarte importante: o conferință la Tallinn, în septembrie; Conferința privind alfabetizarea informațională și instruirea pe tot parcursul vieții, organizată la Biblioteca Alexandrina, Egipt; întrunirea experților privind Codul Internațional al catalogării din Cairo.

Una dintre prioritățile IFLA este actualizarea sistemului IT, Intranetului, etc. pentru eficientizarea organizării și funcționării. Bugetul anului 2006, presupune finanțe pentru prima etapă a acestor schimbări, dar este evident că va fi nevoie și de resurse suplimentare.

Sprijinul membrilor IFLA va fi esențial pentru intensificarea și dezvoltarea activității IFLA, mai ales pentru activitatea de bază, dacă dorim să realizăm pe deplin misiunea noastră. În acest scop Biroul Executiv a aprobat crearea unui fond IFLA, care deja a colectat mijloace pentru sprijinirea diverselor activități. Formularul nou de membru IFLA va include oportunități de a contribui mai departe la activitățile de promovare și la cele de bază.

Încurajăm organizațiile dumneavoastră să-și aducă aportul pentru a transforma IFLA într-o voce puternică în favoarea bibliotecilor și a serviciilor de informare.

Mulțumiri profunde tuturor celor care au contribuit la succesul nostru comun în anul 2005: membrilor, personalului și susținătorilor.

*Alex Byrne, președintele IFLA,
Claudia Lux, președinte elect.,
Peter Lor, secretarul general.*

Decembrie 2005

GAZETA bibliotecarului

Ianuarie 2006

e-mail: gazetabib@yahoo.com

Redactor-șef
Alexe Rău

Secretar de redacție
Natalia Popescu

22 14 75
24 04 43
24 00 70

Alte adrese ce conțin informații
din lumea bibliotecară

www.bnrm.md

www.hasdeu.md

www.ase.md

www.pll.md

[www.ulim.md/
library](http://www.ulim.md/library)

[www.usm.md/
bcu/istorie.php](http://www.usm.md/bcu/istorie.php)

www.library.utm.md

<http://mtc-or.md>

[http://moldova.cc/
bibung](http://moldova.cc/bibung)

<http://cid.from.md>

www.sbm.dnt.md

[www.youth.md/
library.php](http://www.youth.md/library.php)

www.soros.md

Știri culturale

Anul 2006 se va afla sub semnul mai multor aniversări. Mai întâi el va fi anul Mozart, acest compozitor aniversându-se nu doar la Salzburg, orașul său natal. Aniversarea a 250-a a nașterii celui care avea să fie numit și în afara spațiului de limbă germană un „Wunderkind“, un copil minune, va fi marcată în toată lumea. Compozițiile lui Wolfgang Amadeus Mozart vor face parte în număr mare din programul marilor seri de concerte de pretutindeni, vor fi organizate expoziții, iar nu puține lucrări de specialitate încearcă să aducă noutăți și să facă lumină în diferitele aspecte legate de viața și creația compozitorului. Mulți consideră însă că această fascinație nemărginită pentru viața lui Mozart e exagerată. Astfel, renumitul dirijor austriac Nikolaus Harnoncourt spunea, în context, că biografiile dedicate omului Mozart nu ajută la înțelegerea operei sale, adăugând că același lucru e valabil și pentru alți artiști de geniu, precum Bach sau Michelangelo, a căror creație este esențială pentru umanitate.

2006 este și anul Rembrandt, de la a cărui naștere se împlinesc 4 secole. Programul jubiliar a început deja în orașul natal al celebrului pictor olandez, Leyda, printr-o expoziție dedicată „mamei lui Rembrandt“, deși unii experți se îndoiesc că femeia în vârstă care apare în multe tablouri a fost cu adevărat mama artistului. La fel de îndoielnic este și anul precis al nașterii, locul în care a fost înmormântat sau cauza sărăciei în care a căzut pe neașteptate. Printre

cele 61 de expoziții consacrate marelui artist, între care 19 doar în Olanda, cea intitulată „Really Rembrandt“, care va fi găzduită de Reyksmuseum din Amsterdam, și-a propus să prezinte opere autenticitatea cărora trezește dubii. Este rodul muncii de 37 de ani al unui grup de specialiști care încearcă să stabilească care dintre opere au fost realizate de Rembrandt van Rijn și care nu. În opinia renumitului regizor britanic Peter Greenaway, el însuși pictor, Rembrandt nu a fost doar un pictor, ci mai degrabă un regizor. Într-un interviu acordat săptămânalului „Die Zeit“, Greenaway afirma că celebrul tablou „Rondul de noapte“ e o adevărată piesă de teatru, în care abundă indiciile asupra unei crime. Se comite o crimă, spune Greenaway și fiecare personaj din tablou pare a ști și a ascunde totodată acest lucru. Conspirația este ceea ce a încercat să surprindă Rembrandt, e de părere același Greenaway care-și va prezenta în toamnă noul său film, având ca temă tocmai celebra pictură „Rondul de noapte“. Potrivit teoriei sale, tocmai realizarea acestei picturi misterioase l-a adus pe Rembrandt în pragul sărăciei.

Anul 2006 este dedicat și altor personalități: scriitorilor Henrik Ibsen, Thomas Bernhard, Samuel Beckett și Bertold Brecht, poetului Heinrich Heine, pictorului Pablo Picasso, părintelui psihanalizei Sigmund Freud, compozitorului Robert Schumann, descoperitorului Americii Cristofor Columb, precum și starului spectacolelor de revistă ale anilor '30-'40 ai sec. XX, și nu numai, Josephine Baker.

Brown, Cărtărescu și Coelho, cei mai citați

„De ce iubim femeile“, de Mircea Cărtărescu, „Codul lui Da Vinci“ de Dan Brown, „Zahir“ sau alte titluri mai vechi ale lui Paulo Coelho se află pe primele locuri în topul cărților, ca număr de exemplare vândute, conform datelor oferite de librăriile Cărtărești, Diverta, Noi, Humanitas și de cele șapte unități informatizate ale Companiei de Librării București.

„Codul lui Da Vinci“ s-a vândut, de la apariția sa în toamna anului trecut, în aproximativ 100.000 de exemplare, potrivit datelor furnizate de Editura Rao. „De ce iubim femeile“, apărută la Humanitas, s-a vândut, până în luna noiembrie inclusiv în 76.000 de exemplare. Editura spune că a vândut 58.000 de exemplare din ultima carte a brazilianului Paulo Coelho, „Zahir“. „Harry Potter și Prințul Semipur“, de la Egmond, a fost bestseller.